

Cinto Solanellas, el pastor de Sant Pere de Rodes

Text: Xevi Planas

Coneix el Pirineu com pocs, perquè l'ha recorregut pam a pam. És home de muntanya, però la vida l'ha portat a establir-se a Vilajuïga, no gaire lluny del mar. Va néixer a Berga, però se sent de la Cerdanya i de la serra de Finestres. Si tornés a néixer, voldria ser guia en un refugi de muntanya, però ha fet sempre de pastor, fins i tot als primers temps dels 13 anys que va passar treballant de guarda a Sant Pere de Rodes. De fet, Cinto Solanellas encara té cor de pastor, tot i que ja no porti ramat.

Fotos: Josep Maria Oliveras

quina edat i on
vau començar a
fer de pastor?

– «Als 10 anys, a Peguera. Dels 8 anys als 10 vaig anar a escola; dos anys: un per burro i un altre per ase. Em va venir tot de cop, això de fer-me pastor, en morir-se la mare. El pare treballava al bosc».

– *Quan va arribar la guerra, vau continuar amb el ramat al mateix lloc?*

– «No. El 1936, als 17 anys, vaig marxar a guardar el ramat a Bolquera, un poble que hi ha a l'Alta Cerdanya, prop de Montlluís, on em vaig quedar fins al 1939».

– *Hi vau passar gana?*

– «Al contrari. Aquí tenia un tros de pa i un tall de cansalada per passar tot el dia. Allà, en canvi, em donaven truita de patates o carn rostida».

– *On vau anar en acabar la guerra?*

– «Vaig tornar a fer de pastor a Peguera. Després vaig fer el servei a Berga i cap al 1944 vaig anar a la Vall d'Aran, on vaig conèixer unes muntanyes precioses que no havia vist mai. El 1946, vaig anar a Puigcerdà, on vaig estar-me fins al 1955. Després vaig estar a Balsareny, fins al 1960, que va ser quan vaig venir cap a la comarca d'Olot, cap a la serra de Finestres».

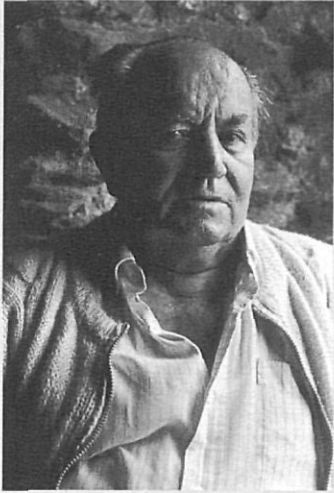
– *No vau deixar de fer de pastor en cap moment?*

– «No. Sempre anava amb el ramat».

– *No se us feia dura la vida de pastor?*

– «Ho era. Dormíem allà on se'ns feia fosc, en masos abandonats. Quan es fa la transhumància, t'has de portar la roba per canviar-te, has de portar a coll els xais que neixen, si fa mal temps has de dormir sota els pins... Per això ara ningú no fa de pastor. És un ofici que pràcticament ha desaparegut. Ara tots els trasllats dels xais es fan amb camions. Aquest estiu vaig ser a Llívia i vaig

Cinto Solanellas i Solé va néixer el 10 de desembre de 1919 a Berga. Acostumat a portar ramats des dels 10 anys, ha trepitjat tot el Pirineu i hi ha coincidit –caminant per esmolar les cames, com li agrada de dir– amb tota mena d'excursionistes, maquis i contrabandistes.

Coneixedor de racons poc fressats, no és estrany que sempre voltin per casa seva muntanyencs que li van a demanar que els guiï en les seves rutes. Instal·lat a Vilajuïga, on el podreu trobar preguntant a qualsevol persona del poble només per en Cinto, passa la major part del temps llegint i confegint amb fusta els escuts de tots els municipis de Catalunya.

Una altra de les seves grans afeccions és recollir refranys i cançons tradicionals. De fet, algunes de les cançons més conegudes del repertori del Grup de Folk –el col·lectiu de cantants que entre el 1967 i el 1968 va funcionar a Barcelona com a alternativa als Setze Jutges–, com Roseta d'Olivella i Les pometes, les van popularitzar Pau i Jordi –duo format per Pau Riba i Jordi Pujol, el

veure que totes les barraques de muntanya on dormíem estan ensorrades».

– *No teníeu por dels llamps? No us creava neguit saber que no teníeu mai una casa a la qual tornar?*

– «Ja hi estava fet, a aquesta vida. No em venia pas de nou. No s'hi pensa mai, en els llamps. Em fumia que de vegades per anar a comprar qualsevol cosa hi tenia més d'una hora. Però la vida del pastor és així. Posant-te la roba a l'esquena i amb el ramat que et segueixi ja n'hi ha prou».

– *Quantes ovelles vau arribar a tenir?*

– «Gairebé sempre guardava les dels altres, com quan era a la serra de Finestres, on gairebé tots els masos eren abandonats i els amos em demanaven que les agafés, perquè així les vigilava. Però al final en vaig arribar a tenir 240 de meves».

– *Com va ser que anéssiu a treballar de guarda a Sant Pere de Rodes?*

– «Vaig conèixer el senyor Oliva, que en pau reposi, fent excursions. Com que al guarda que hi havia a Sant Pere de Rodes l'havia matat un llamp a baix al claustre, i jo anava a guardar el ramat a Ribelles, cap allà on neix el riu la Muga, un dia de l'any 1972 ens vam trobar i em va demanar si volia anar a treballar a Sant Pere de Rodes. Li vaig dir que no, perquè em semblava que sense el ramat no podria viure. Al setembre, quan vaig tornar a baixar de la muntanya, el senyor Ferrussola, de qui tenia arrendat un mas a Montagut, em

“

Jo vaig anar a l'escola
dos anys:
un per burro
i un altre per ase

”

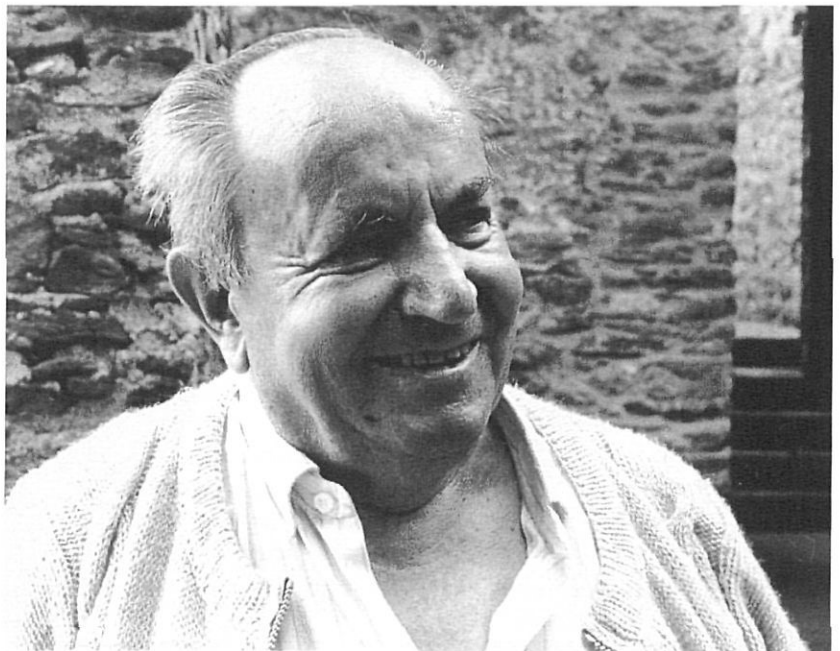
va fer veure les coses que jo no veia i em va convèncer. Me'n vaig anar a viure a Sant Pere de Rodes».

– *Vau haver de vendre el ramat, doncs?*

– «No. Vaig anar-hi amb el ramat i tot! Si els de la Diputació no haguessin quedat contents amb mi, tenia el ramat. I si la feina no m'hagués agradat, tenia el ramat. Sempre vaig voler tenir un roc a la faixa. Jo dormia al monestir i el ramat era a Santa Elena, que és a tocar a Sant Pere de Rodes. Quan vaig veure que no em podia ocupar de tot, me les vaig vendre i em vaig quedar a Sant Pere».

– *Us hi vau estar fins que us vau jubilar?*

– «Sí. Hi vaig estar de l'any 1972 al 1985: 13 anys. Des de llavors visc a Vilajuïga».

“

Guardant el ramat,
arribava a fer setze hores
de camí i em quedava molt
temps per llegir

”

– *A què lloc us ha agradat més viure?*
– «Per sentir-m'hi bé amb el ramat, a la Cerdanya. Sempre hi havia el tren a prop de qualsevol poble. A Finestres havia de fer una hora i mitja de camí carregat com un burro, per anar a comprar al poble. Jo em sento més aviat de la Cerdanya».

– *Faríeu altre cop de pastor, si tornés-siu a néixer?*

– «Si fos ara, m'agradaria fer de guia en un refugi de muntanya. El ramat porta molts maldecaps. Ara gairebé no queden pastors. Els pocs que hi ha es queixen sempre. I jo els dono la raó. S'ha modernitzat massa tot. Les motos i els cotxes passen pertot arreu i es fiquen pel mig del ramat...».

– *Heu conduït mai vós?*

– «Jo no sé anar ni amb bicicleta.

Una vegada em vaig comprar una moto petita, però el dia que la vaig estrenar em vaig fúmer de morros al mas Ventós, cap a Sant Pere de Rodes».

– *No enyoràveu la vida de pastor, a Sant Pere de Rodes?*

– «Acostumat a estar amb el ramat, tractar amb la gent no era el mateix».

– *Fa de més bon entendre's amb el ramat que amb la gent?*

– «Per a mi, sí. Amb el ramat, no t'hi discuteixes mai. Jo mai no havia pensat que un dia el deixaria, el ramat. Encara ara, quan veig un ramat, me n'hi en vaig. Cada any vaig uns 20 dies a guardar-ne un per a un amic meu. No sé si sóc com una ovella o si m'hi assembla, però arribo avui i l'endemà ja em segueixen com si m'haguessin conegut sempre».

– *Venien moltes persones a visitar Sant Pere de Rodes, quan hi éreu?*

– «A l'estiu, més que res. És ara que hi va més gent, perquè han arreglat la carretera que hi puja des del Port de la Selva. Abans només s'hi arribava per Vilajuïga».

– *Quins són els comentaris més especials que heu sentit dels visitants?*

– «Quan es va començar a construir la teulada d'aram del claustre, la majoria dels que venien ho trobaven molt malament».

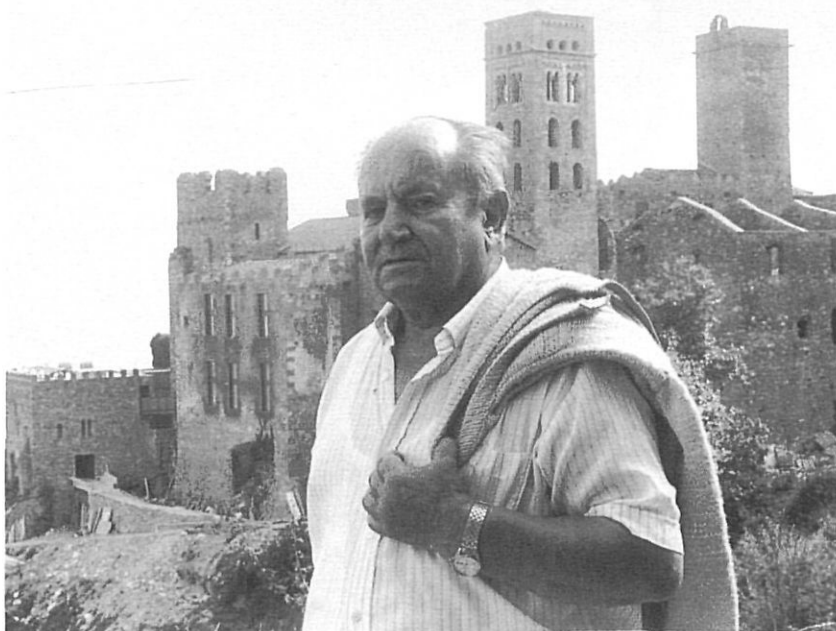
– *Recordeu que hi hagués vingut alguna persona molt coneguda?*

– «En Josep Pla hi va venir un dia amb el senyor Oliva. Semblava que es

fundador de Titelles Marduix—després d'haver-les après de la veu de Cinto Solanellas, al mas Saiols, de la serra de Finestres. Si està inspirat, en Cinto encara us pot entonar cançons tradicionals que no consten ni en els arxius de Joan Amades ni de cap altre folklorista. De vegades, però, no gosa cantar-les. «Amb la veu de canya esquerdada que tinc, em fotrien tomates pel cap», argumenta.

No hi ha millor visita a Sant Pere de Rodes que la que es pot fer amb Cinto Solanellas. Ell us explicarà com ningú l'evolució de les obres que s'hi han fet des que hi va arribar, el 1972, per substituir el guarda anterior, mort per l'impacte d'un llamp. A la terrassa que dona al mar, us recordarà que en dies clars s'hi veu el far de Marsella i el port de Seta. I per al qui no la conegui, explicarà la història de com Joan Maragall va escriure, el maig de 1909, el text de la sardana *L'Empordà*, observant, inspirat, les columnes del campanar on hi ha representats un pastor barbut que mira el mar i una sirena que mira la muntanya.

reia de la comèdia i comentava: *Ara que se n'han emportat tot el que hi havia de valor, ara hi posen el guarda.* Un dia també va venir en Jordi Pujol. Quan l'alcalde del Port de la Selva va anar per presentar-me'l, abans que jo tingués temps de reconèixer-lo, ja em va dir: *Ah! Ets en Cinto? Ja me'n van parlar a Caracas, de tu.* Es veu que quan va anar a Veneçuela algú del Port de la Selva li va parlar de mi. També havien vingut el poeta Foix i en Dalí, que em va demanar un got per beure aigua. No me'l va tornar. Però després el vaig trobar al costat de la font, amb una bona propina que hi havia deixat».

– *Una altra de les persones que hi devien venir sovint devia ser Alexandre Deulofeu, que té un llibre publicat sobre el monestir.*

– «Sí. En sabia molt, del romànic. Però em fa l'efecte que no li agradava gaire que algú pogués tenir una idea que no se li hagués ocorregut abans a ell. Quan li vaig explicar com m'ho havia fet per saber l'alçada de l'església del monestir, no li va fer gaire gràcia, perquè a ell no se li havia acudit la manera de saber-ho. Vaig agafar un fil ben

“

Si fos ara,
m'agradaria fer de guia
en un refugi
de muntanya

”

llarg i el vaig lligar a un globus, que es va enlairar fins a dalt de tot, i després el vaig fer baixar i vaig mesurar, la llargada del fil. Quan li vaig comentar al senyor Oliva, em va dir: *Caram! A mi no se m'hauria acudit mai. Sembla mentida que sempre hakis fet de pastor.*

– *Vós només vau anar dos anys a escola, però teniu fama de ser un gran lector.*

– «Sempre m'ha agradat molt llegir, sobretot llibres del romànic i de muntanya. Però no he tingut mai un professor que me n'ensenyés. M'ho he anat fent tot sol. Ha estat com un vici. Guardant el ramat, arribava a fer 16 dies de camí i em quedava molt temps per llegir».

– *Us sap greu que desaparegui l'ofici de pastor?*

– «És clar que sí. Quan anàvem per les muntanyes, se sentia tocar el flabiol i l'harmònica, i cantar cançons que apreníem els uns dels altres».

– *Toqueu algun instrument, vós?*

– «L'harmònica i la gralla. Però ara ja no, perquè s'ha de bufar molt. Llavors anava molt bé, perquè ens trobàvem tots els pastors per fer vetllada. Ara, amb tanta quietud, tot sembla la passió i mort de les arengades».

